

tekst:
**Jan van der
Made**

Herstelplan Dagvlinders

Een Rode Lijst zonder een concreet plan voor herstel zal alleen maar leiden tot een nog langere lijst over vijf of tien jaar. Een Rode Lijst geeft een duidelijk signaal dat er wat moet gebeuren en afhankelijk van de mate van bedreiging op de zeer korte of de wat langere termijn.

Het natuurbeleid is erop gericht om de Rode Lijstsoorten voor de Nederlandse fauna te behouden en waar mogelijk weer terug te krijgen. Met dit soortenbeleid is een goed begin gemaakt in 1989, toen het Beschermingsplan Dagvlinders door het toenmalige Ministerie van Landbouw en Visserij werd uitgebracht. Het Beschermingsplan geeft globale adviezen voor de inrichting en beheer van gebieden, en geeft een onderzoeks- en educatieprogramma en een programma voor enkele herintroductie-experimenten. Dit beleidsplan heeft een looptijd van in principe vijf jaar. Het geplande programma is grotendeels uitgevoerd. Het resultaat van het Beschermingsplan Dagvlinders is duidelijk zichtbaar door de sterk gegroeide belangstelling voor dagvlinders bij overheden, natuurbeschermingsorganisaties en particulieren. Er zijn veel maatregelen ten gunste van vlinders genomen. Het concrete resultaat is tot op

Door herstel van kalkgraslanden en verbindingsbanen kan het Bruin dikkopje zich weer uitbreiden.

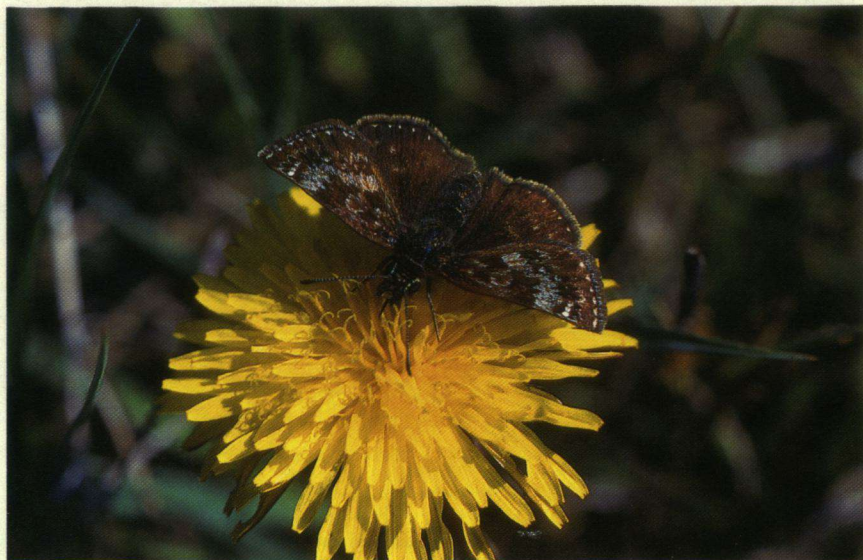

foto: Henkjan Kievit

heden nog vrij beperkt: de zeldzame soorten zijn over het algemeen steeds zeldzamer geworden, de algemene soorten steeds algemener.

Deze constatering is voor De Vlinderstichting aanleiding om de publikatie van de Rode Lijst Dagvlinders aan te grijpen voor het samenstellen van een concreet Vlinderherstelplan op het niveau van gebieden.

In dit herstelplan wil De Vlinderstichting een aantal zaken duidelijk maken aan de overheid, natuurbeschermingsorganisaties en particulieren. Wat moet er per soort en per gebied gebeuren? Welke inspanningen zijn nodig om de bedreigde soorten voor de toekomst nationaal en regionaal veilig te stellen? Ook zal zeer concreet worden aangegeven wat er nodig is om de uitgestorven soorten weer terug te krijgen.

Waar komen de Rode Lijstsoorten nog voor?

De bedreigde dagvlinders komen tegenwoordig nog vrijwel uitsluitend in natuurgebieden voor. Dit zijn vooral gebieden die in eigendom en beheer zijn van het Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Provinciale Landschappen en het Ministerie van Defensie. Dank zij het inventarisatiewerk van de honderden vrijwillige medewerkers weet De Vlinderstichting nauwkeurig waar welke vlinders voorkomen.

Inhoud Vlinderherstelplan

Alle natuurgebieden waar populaties van de Rode Lijstvlinders voorkomen zullen op hun kwaliteit als leefgebied worden beoordeeld. Dit gebeurt aan de hand van de eisen die de desbetreffende vlinder aan zijn leefomgeving stelt. Zo zal het terrein worden bekeken op grootte, samenhang met andere natuurgebieden, verdroging, vermesting, en het gewenste beheer. Deze verkenning zal in nauw overleg met de beheerder plaatsvinden. Verder zal het plan aangeven binnen welke termijn de maatregelen moeten worden genomen en welke kosten hiermee gemoeid zijn.

Voor de uitgestorven soorten zal worden nagegaan waar geschikte leefgebieden aanwezig zijn, of waar deze door inrichtings- en beheersmaatregelen gerealiseerd kunnen worden.

Voorbeelden

Tot de ernstig bedreigde vlinders behoort het Bruin dikkopje. Deze soort komt slechts op twee plaatsen in Zuid-Limburg voor. Het leefgebied is zeer beperkt. Het beheer zoals dat op de Wrakelberg (Staatsbosbeheer) wordt uitgevoerd, namelijk een gefaseerd maaibeheer, lijkt voldoende. Nagegaan moet worden welke mogelijkheden er voor uitbreiding zijn in de directe omgeving van de twee populaties en welke kansen er liggen voor vestiging op het Nederlandse deel van de Sint Pietersberg (een recente aanwinst van Natuurmonumenten).

Ook ernstig bedreigd is de Grote vuurvlinder. Het onderzoek voor het herstelplan is in volle gang. Alle lokaties in Noordwest-Overijssel en in Friesland worden op hun actuele en potentiële geschiktheid als leefgebied beoordeeld. Duidelijk is inmiddels geworden dat er op de korte termijn veranderingen in het terreinbeheer moeten plaatsvinden, als wij de vlinder in ons land willen behouden. Voor de langere termijn moeten veel nieuwe petgaten worden gegraven in een gebied waar de invloed van het IJsselmeerwater ontbreekt, zodat het proces van verlanding op gang kan komen.

Het Veenhooibeestje is een bedreigde vlinder met als leefgebied vooral natte heiden en venen in beekdalen, hoogveengebieden en heidevennen. Deze vlinder gaat de laatste tien jaar zeer snel achteruit. Als oorzaken worden genoemd verdroging en vermessing. Voordat De Vlinderstichting concrete herstelmaatregelen kan adviseren, zal eerst nader onderzoek moeten plaatsvinden. Op dit moment wordt een deel van deze studie uitgevoerd, waarbij ongestoorde leefgebieden in Duitsland en België worden onderzocht.

In het Vlinderherstelplan zal ook worden vermeld dat de verrichte herstelactiviteiten op hun effect zullen worden gevolgd door soortgericht jaarlijks monitoringonderzoek. Dit monitoringonderzoek maakt deel uit van het landelijk monitoringonderzoek dat door het CBS, het IKC-Natuurbeheer en De Vlinderstichting op meer dan 200 lokaties in het land samen met vrijwilligers wordt uitgevoerd.

Presentatie Vlinderherstelplan

De Vlinderstichting verwacht het Vlinderherstelplan aan het eind van dit jaar te presenteren. Het ligt in de bedoeling om de voorstellen per gebied met de betrokken organisaties door te spreken om gemeenschappelijk tot een plan van aanpak te komen. De financiering van het

plan zal gerealiseerd moeten worden vanuit het rijk, provincies en natuurbeschermingsorganisaties. Ook steun vanuit het bedrijfsleven en van particulieren zal hard nodig zijn. Vooruitlopend op de conclusies uit het Vlinderherstelplan is het ons volstrekt duidelijk dat er op korte termijn heel veel werk verricht moet worden, als wij de bedreigde soorten voor de Nederlandse fauna willen behouden. De eerste steun door het bedrijfsleven en particulieren is al verstrekt door EPON (nv Elektriciteits-Produktie-maatschappij Oost en Noord-Nederland), door een grote actie op 25 basisscholen en in huis-aan-huisbladen voor de Grote vuurvlinder en door het maandblad Nouveau met de opbrengst van een puzzelactie voor het Gentiaanblauwtje.

Het Veenhooibeestje is de laatste jaren sterk achteruitgegaan. De exacte oorzaak hiervan is nog niet bekend.

Breed draagvlak noodzakelijk

Naast het verstrekken van informatie aan terreinbeheerders vindt De Vlinderstichting het noodzakelijk dat het draagvlak voor de plannen zo breed mogelijk is. Dit vraagt om voorlichting op landelijk niveau en vooral in de verschillende regio's waar de herstelmaatregelen worden uitgevoerd. Door voorlichting via de plaatselijke pers en onder meer door lesbrieven op scholen krijgt het Vlinderherstelplan de noodzakelijke maatschappelijke steun.

Summary

The Dutch Butterfly Foundation is working on a national Recovery Plan for butterfly species in the recently published Red List of Butterflies. This plan will give the necessary management measures to be taken to ensure suitable habitats for endangered species.